

TC.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI
Yüksek Planlama Kurulu Sekretaryası

SAYI : B.02.1.DPT.0.05.01 - 107 / 1701
KONU : Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz
Güvenliği Stratejisi Belgesi.

21 MAYIS 2009

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞINA

İLGİ : 27/10/2008 tarih ve 5359 sayılı, 5/12/2008 tarih ve 6036 sayılı yazılarınız.

Yüksek Planlama Kurulunun 18/5/2009 tarih ve 2009/11 sayılı Kararı ekte gönderilmektedir.

Gereğini arz ederim.

Halil İbrahim AKÇA
Müsteşar V.

EK : 1 Adet Kurul Kararı.

Adres : Necatibey Caddesi No. 108 06100 / ANKARA
Tel : 0 (312) 294 59 34
Fax : 0 (312) 294 59 79

Tarih : 18.05.2009
Karar No : 2009/11
Konu : Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Stratejisi Belgesi.

Yüksek Planlama Kurulunca;

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 27/10/2008 tarih ve 5359 sayılı ve 5/12/2008 tarih ve 6036 sayılı yazıları dikkate alınarak; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ve görüşleri doğrultusunda hazırlanan ekli "Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Stratejisi Belgesi"nin kabulüne karar verilmiştir.

Başkan
Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

Üye
Ali BABACAN
Devlet Bakanı ve Başbakan
Yardımcısı

Üye
Cevdet YILMAZ
Devlet Bakanı

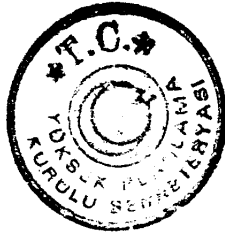
Üye
Mehmet ŞİMŞEK
Maliye Bakanı

Üye
Mustafa DEMİR
Bayındırlık ve İskan Bakanı

Üye
Binali YILDIRIM
Ulaştırma Bakanı

Üye
Nihat ERGÜN
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Üye
Taner YILDIZ
Enerji ve Tabii Kaynaklar
Bakanı

Üye
Halil İbrahim AKÇA
Devlet Planlama Teşkilatı
Müsteşar V.

**ELEKTRİK ENERJİSİ PİYASASI VE ARZ GÜVENLİĞİ
STRATEJİ BELGESİ****1. GİRİŞ**

4628 sayılı Kanununun 3 Mart 2001 tarihinde yürürlüğe girmesinden bugüne kadar ülkemiz elektrik enerjisi sektöründe rekabete dayalı ve işleyen bir piyasanın oluşturulmasına yönelik önemli adımlar atılmış, sektörde faaliyet gösteren kamu kuruluşları yeniden yapılandırılmış, sektörde serbestleşmeyi temin edecek piyasa kuralları uygulanmaya başlamıştır.

Sektör reformu ve özelleştirme konusunda kısa ve orta vadeli yol haritası olan Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Strateji Belgesi 17 Mart 2004 tarihinde açıklanmıştır. Bu kapsamda gerekli yasal düzenlemeler tamamlanmış, uzun dönemli talep tahmin çalışması yapılarak yayımlanmış, geçiş dönemi Dengeleme ve Uzlaştırma uygulaması başlatılmış, geçiş dönemi sözleşmeleri tamamlanmış, fiyat eşitleme mekanizması uygulanmaya başlamış, DSI santrallerinin EÜAŞ'a devri sağlanmış, özelleştirmeye hazırlık çalışmaları kapsamında EÜAŞ portföy grupları oluşturulmuş, dağıtım bölgeleri yeniden düzenlenerek şirketleştirilmiş, TEDAŞ özelleştirme kapsam ve programına alınmış, geçiş dönemi için bu bölgelere ait tarifeler belirlenmiş, dağıtım özelleştirme metodolojisi belirlenerek ihale işlemleri başlatılmıştır. Böylece elektrik piyasasının oluşumunda ve özelleştirme sürecinde önemli adımlar atılmıştır.

Elektrik enerjisi sektöründe serbestleşmeyi esas alan yeniden yapılanmanın temel amacı arz güvenliği bakımından gerekli yatırımların yapılmasını sağlayacak yatırım ortamının oluşturulması, rekabet ortamının sağlayacağı sektördeki verimlilik artışı yoluyla elde edilecek kazanımların tüketiciye yansıtılmasıdır. Bu amaca ulaşmak üzere uygulanan politika ve stratejiler, ülkemiz koşullarının yanı sıra enerji sektöründe dünyada yaşanan gelişmeler ile yakından ilgilidir. Nitekim enerji sektöründe gerek maliyet ve fiyat artışları gerekse artan elektrik enerjisi talebi çerçevesinde, birçok ülkede arz güvenliğinin sağlanması konusunda yeni tedbirler alınmakta, mevcut piyasa yapıları ve kuralları yaşanan deneyimler ve karşılaşılan sorunlar çerçevesinde yenilenmekte, piyasa mekanizmaları arz güvenliğini sağlayacak tedbirler ile güçlendirilmektedir. Ülkemizde de dünya ortalamasının üzerinde gerçekleşmeye devam eden talep artışı ve buna bağlı olarak artan yatırım ihtiyacı, yeni tedbirler alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Elektrik enerjisi sektöründe rekabete dayalı serbest piyasanın oluşması, bir geçiş dönemini gerektirmektedir. Geçiş sürecinin arz güvenliği açısından risk oluşturmaması amacıyla, ülkemizde piyasa oluşumuna ilişkin gelişmeler dünyadaki yönelimler de dikkate alınarak izlenmekte, diğer ülkelerin geçiş döneminde karşılaştıkları güçlükler ve bununla ilgili deneyimleri dikkate alınmakta, mevzuatta ihtiyaç duyulan değişiklikler yapılmakta ve gerekli önlemler alınmaktadır.

Bu kapsamda, geçiş döneminin ihtiyaçları ile bugüne kadar sağlanan gelişmeler ve düzenlemeler dikkate alınarak, önümüzdeki dönemde elektrik enerjisi sektöründe hedeflenen piyasa yapısını oluşturmak üzere izlenecek yolu ve özelleştirme konusundaki programı açıklamak, arz güvenliğini sağlamak üzere atılacak adımları ve orta ve uzun dönemde elektrik arzında kullanılacak kaynaklara ilişkin hedefleri belirleyerek kamuoyuna duyurmak üzere Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi hazırlanmıştır.

2. AMAÇ VE ESASLAR

Ekonomik ve sosyal hayatımızdaki yeri tartışılmaz olan elektrik enerjisinin tüm tüketicilere yeterli, sürekli, kaliteli, düşük maliyetli ve çevre konusundaki duyarlılıkları dikkate alan bir şekilde sunulması temel amaçtır.

Bu amaç doğrultusunda rekabetçi bir serbest piyasa oluşumu çalışmalarına devam edilecek, elektrik enerjisi talebini karşılamak üzere devreye girecek yeni üretim yatırımlarının piyasa yapısı içerisinde, enerji politikasının kaynak öncelikleri ile uyumlu olarak ve sürdürülebilir koşullarda gerçekleştirilmesine yönelik uygulamalara etkinlik kazandırılacak, elektrik iletim ve dağıtım hizmetlerinin tüketici memnuniyetini karşılayacak kalitede ve yeterlilikte verilmesi sağlanacak, rekabetçi piyasa oluşumu araçları arasında yer alan üretim ve dağıtım özelleştirmeleri tamamlanacak ve rekabete dayalı, serbest piyasa kuralları çerçevesinde işleyen bir elektrik enerjisi piyasası oluşturulacaktır.

Elektrik enerjisi sektörünün yapılandırılması ve piyasanın işleyişinde;

- o Piyasa yapısı ve piyasa faaliyetlerinin, arz güvenliğini temin edecek şekilde oluşturulması ve sürdürülmesi;
- o Sürdürülebilir bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması hedefi doğrultusunda, iklim değişikliği ve çevresel etkilerin sektörün her alanındaki faaliyetlerde göz önünde bulundurulması;
- o Elektrik enerjisi üretimi, iletimi, dağıtımı ve kullanımında kayıpların asgariye indirilmesi, verimliliğin artırılması, enerji politikasının kaynak öncelikleri temel alınarak oluşturulacak rekabet ortamı yoluyla elektrik enerjisi maliyetlerinin azaltılması ve bu sayede oluşacak kazanımlarla elektrik hizmetinin tüketicilere daha makul maliyetlerle sunulması;
- o Enerji arzında dışa bağımlılığı azaltmak üzere, yeni teknolojilerin özendirilmesi, kaynak çeşitliliğinin sağlanması ve yerli ve yenilenebilir kaynakların azami ölçüde kullanılması;
- o Sektörde yapılacak yatırımlarda yerli katkı payının artırılması

ilkelerine uyum esas olacaktır.

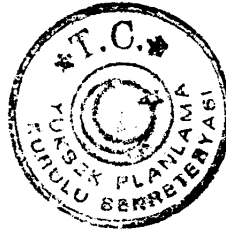
3. PİYASA YAPISI VE UYGULAMALARI

3.1. TOPTAN SATIŞ PİYASASI

3.1.1. MEVCUT YAPININ GELİŞTİRİLMESİ

Dengeleme ve uzlaştırma mekanizması ile bütünlenen, alıcılar ve satıcılar arasındaki ikili anlaşmalara dayalı piyasa yapısının kurulmasına kararlılıkla devam edilecektir.

Perakende satış lisans sahibi dağıtım şirketleri ile serbest tüketicilere enerji sağlayan tedarikçilerin elektrik enerjisi ihtiyaçlarını üreticiler ile yapılacak ikili anlaşmalarla temin etmeleri esastır. Arz güvenliğinin sağlanması, üreticiler için güvenli bir yatırım ortamı ve tüketiciler için tedarik güvenliği amacıyla ikili anlaşmalar pazarının güçlendirilmesi gereklidir. Orta ve uzun dönemli ikili anlaşmalar, gerek duyulan yeni üretim yatırımlarının özel sektör eliyle yapılması için uygun koşulları oluşturacaktır. Bu hedefe ulaşmak üzere, tüketicilerinin enerji talebini karşılamakla yükümlü olan perakende satış lisansı sahibi dağıtım şirketlerinin üretim şirketleri ve toptan satış şirketleriyle, serbest tüketicilerin ise seçtikleri tedarikçileriyle orta ve uzun dönemli enerji alım sözleşmeleri yapmaları için hazırlanan yasal düzenlemelere paralel ikincil mevzuat oluşturulacaktır.

İkili anlaşmalar piyasasını tamamlayıcı olarak, Piyasa Mali Uzlaştırma Merkezi (PMUM) tarafından işletilmekte olan mevcut dengeleme ve uzlaştırma sistemi, öncelikle gün öncesi piyasası ve gerçek zamanlı dengeleme güç piyasası şeklinde geliştirilecektir. Orta vadede vadeli işlemler piyasasının oluşturulması hedeflenmektedir. Talep tarafının da bu uygulamaya aktif olarak katılımı sağlanacaktır. Bu amaca yönelik olarak aşamalı bir geçiş stratejisi izlenecektir.

- İlk aşama olarak üç uzlaştırma dönemini temel alan mevcut geçiş dönemi dengeleme ve uzlaştırma mekanizması uygulamasının yerini alacak olan nihai Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği (DUY) hazırlıkları tamamlanarak yayımlanacaktır. Bu kapsamda mevcut dengeleme piyasası, temel amacı Sistem İşletmecisine (TEİAŞ) gün öncesinden dengelenmiş bir sistem sağlamak olan ve gün öncesi ticareti için kullanılan "Gün Öncesi Planlama" ve arz ve talebin gerçek zamanlı olarak dengelenmesi amacıyla hizmet etmek üzere "Dengeleme Güç Piyasası" şeklinde 2 kısma ayrılacak ve dengesizlikler saatlik olarak uzlaştırılacaktır. Bu süreç, bahse konu yönetmeliğine göre 1 Ekim 2009 tarihinde başlayacaktır. Bu bağlamda, mevcut geçiş dönemi sözleşmelerinde gerekli değişiklikler yapılacaktır.

- 1 Ocak 2011 tarihine kadar başlayacak ikinci aşamada ise, Gün Öncesi Planlama yerine piyasa katılımcılarının kendi portföylerini dengelemek ve Sistem İşletmecisi'ne gün öncesinden dengelenmiş bir sistem sunmak amacıyla faaliyet gösterecekleri bir spot piyasa olan "Gün Öncesi Piyasası"na geçilmesi hedeflenmektedir. Bu durumda gerçek zamanlı Dengeleme Güç Piyasasında dengesizliklerin saatlik uzlaştırılması uygulamalarına devam edilecektir.

PMUM'un piyasa katılımcılarına ödemelerini zamanında ve eksiksiz yapabilmesi için PMUM'a yapılan ödemelerin aksatılmaması önem arz etmektedir. Bu nedenle dengeleme-uzlaştırma sonucunda ortaya çıkacak meblağların, tayin edilecek bankaya bildirilerek ödemelerin banka hesabına veya hesabından yapılması ve/veya kamu ve özel tüm tarafların ödeme riski ile orantılı teminat bulundurulması uygulamasına 2009 yılı içinde başlanacaktır.

3.1.2. GÜN ÖNCESİ PİYASASI

Gün öncesi piyasasında orta ve uzun dönemli ikili anlaşmalar dışında da enerji ticareti yapılması mümkün olacaktır. Böylece uzlaştırma dönemleri bazında yapılacak dengeleme-uzlaştırma işlemleri sadece mevcut anlaşmalarda yer verilen miktar farklarının dengelenmesi ve uzlaştırılmasına münhasır olacak, piyasa katılımcıları gün öncesi piyasasından bir gün sonrası dahil olmak üzere kısa ve orta vadeli spot alım-satım işlemleri yapabilecekler ve öngörülen talepler ile arz imkanları arasında oluşabilecek farkları önceden giderebileceklerdir. Bu piyasa aynı zamanda gün içindeki gerçek zamanlı dengeleme miktarını da azaltacaktır.

3.1.3. VADELİ İŞLEMLER PİYASASI

Vadeli İşlemler Piyasası, gelecekteki arz-talep dengesinin ve ayrıca enerji fiyatlarının daha gerçekçi öngörülebilmesinin sağlanması, böylelikle piyasa katılımcılarının karşılaşılabilecekleri riskleri azaltması bakımından önemli işlevler üstlenecektir.

3.1.4. KAPASİTE MEKANİZMASI

Yeni üretim yatırımlarının yapılması amacıyla enerji ticaretine dayalı piyasa yapısını desteklemek üzere, kapasite oluşturma ve kapasite ticareti mekanizmaları oluşturulacaktır.

Kapasite mekanizması,

- Üreticiler için: güvenilir kapasitelerine ilişkin olarak MW güçleriyle orantılı kapasite bildirimini yapma, bu bildirimde uygun olarak kapasite belgelerini (sertifika) yayınlama ve bu kapasiteyi temin yükümlülüğü,
- Tedarikçiler için: tedarik etmekle yükümlü oldukları yükleri karşılamak üzere (MW), gerekli kapasite belgelerini temin etme ve bildirme yükümlülüğü getirecektir.

Kapasite belgeleri, güvenilir emre amade kapasiteyi yansıtacak şekilde düzenlenecektir.

Üreticilerin güvenilir kapasite miktarlarının ve tedarikçilerin kapasite ihtiyaçlarının belirlenmesine, tarafların yükümlülüklerine, kapasite belgelerinin oluşturulmasına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleyen yönetmelik Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun (EPDK) görüşü alınarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) tarafından hazırlanacaktır. Uygulamaya 2009 yılı sonuna kadar başlanması hedeflenmektedir.

3.1.5. YARIŞMA YOLUYLA KAPASİTE / ENERJİ TEMİNİ

Gerek duyulması halinde tedarikçilerin talebini karşılamak üzere enerji ve kapasite temini amacıyla Bakanlar Kurulu Kararı ile merkezi yarışmalar düzenlenecektir. Bu yarışmalarda devletin enerji satın alması veya garanti vermesi söz konusu olmayacaktır. Taleplerini karşılamakla yükümlü olan dağıtım şirketlerinin istemeleri halinde, gelecekteki taleplerini karşılamak üzere toplu bir talep bildirimini yapmaları, bu toplu talebi karşılayacak olan yeni santrallerin yapılması ve kurulacak santral sahipleri ile talepte bulunan dağıtım şirketleri arasında sözleşmeler yapılması hedeflenmektedir. Merkezi yarışma yoluyla enerji ve kapasite teminine ilişkin usul ve esaslar EPDK'nın görüşü alınarak ETKB tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenecektir.

3.1.6. GEÇİŞ DÖNEMİ SÖZLEŞMELERİ

Kamu uhdesindeki üretim kapasitesinin Geçiş Dönemi Sözleşmeleri vasıtasıyla piyasaya tahsis edilmesinde aşağıdaki ilkeler uygulanacaktır.

- Düzenlenmiş fiyatlar üzerinden yapılan mevcut Geçiş Dönemi Sözleşmelerinin süresi 5784 sayılı Kanun uyarınca uzatılacaktır. Sözleşmelerin süresi içerisinde özelleştirilmesi gerçekleşen tesisler için de bu hüküm uygulanacaktır.
- Mevcut sözleşmeler yürürlüğe girecek saatlik uzlaştırma uygulaması çerçevesinde revize edilecektir.
- EÜAŞ hidroelektrik santrallerinin her yıl ETKB, EÜAŞ ve TEİAŞ tarafından belirlenecek minimum güvenilir kapasitesi, Geçiş Dönemi Sözleşmeleri ile TETAŞ'a tahsis edilecektir. EÜAŞ uhdesinde kalan hidroelektrik santrallerin su gelirlerine bağlı olarak baraj seviyelerinin emniyetli düzeyde muhafazasını teminen, EÜAŞ tarafından bu santrallere ilişkin olarak PMUM'a yapılacak gün öncesi üretim teklifleri, belirlenecek aylık baraj işletme seviyelerinin muhafazasını sağlayacak şekilde yapılacaktır.

3.1.7. PİYASA İŞLETİCİSİ

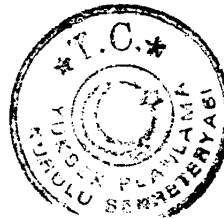
Halen TEİAŞ tarafından yürütülen Mali Uzlaştırma işlemlerinin ve oluşturulacak gün öncesi piyasası ve orta vadede oluşacak vadeli işlemler piyasalarının işletilmesinin, mali ve idari özerkliğe sahip "Piyasa İşleticisi" tarafından sürdürülmesi hedeflenmektedir. Piyasa İşleticisinin yapılandırılmasına ilişkin çalışmalar 2009 yılı sonuna kadar tamamlanacaktır.

3.1.8. PİYASA AÇIKLIK ORANININ ARTIRILMASI

Tüketim tarafında piyasa açıklık oranının artırılabilmesi amacıyla, serbest tüketici limiti düzenli olarak indirilecek ve 2011 yılı sonuna kadar meskenler hariç tüm tüketicilerin, 2015 yılına kadar ise tüm tüketicilerin serbest tüketici olmaları sağlanacaktır.

3.2. TARİFELER VE FİYATLANDIRMA

Dağıtım bölgeleri arasında tüketicilere uygulanan tarifeleri ulusal tarife temelinde eşitlemek üzere başlatılan fiyat eşitleme mekanizmasının uygulanmasına geçiş dönemi sonuna kadar devam edilecektir.

Enerji fiyatlandırması maliyet esaslı olacak ve 1 Temmuz 2008 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasının uygulanmasına devam edilecektir.

Gün öncesi ticaret ile gün içi dengelemenin birbirinden ayrıldığı nihai piyasa tasarımının uygulamaya geçirilmesinden sonra, perakende satış lisansı sahibi dağıtım şirketleri, tarifelerine gün öncesi alım maliyetlerini yansıtabileceklerdir. Ancak amaç dengesizliklerin gün öncesinde giderildiği bir piyasa yapısı olduğundan ve ihtiyaçların ikili anlaşmalar ve gün öncesi piyasasından temin edilen enerji ile karşılanması hedeflendiğinden, gün içi gerçek zaman güç dengelemesi miktarının azaltılması mümkün olacaktır. Gün Öncesi Piyasası işler hale geldikten sonra, gerçek zamanlı Dengeleme Güç Piyasasındaki dengesizliklerin saatlik uzlaştırılması sonucunda oluşan maliyetler tarifelere yansıtılmayacaktır.

4628 sayılı Kanunda gerekli düzenlemeler yapılarak perakende satış tarifelerinin, tedarikçilerini değiştirmeyen tüm tüketiciler için düzenlenmeye devam edilmesi sağlanacaktır.

Elektrik enerjisinin fiyatlandırmasında tasarrufu ve verimli kullanımı teşvik edecek uygulamalar yapılacaktır.

3.3. FAALİYETLERİN AYRIŞTIRILMASI

Dağıtım, üretim ve perakende satış faaliyetlerini birlikte yürüten dağıtım şirketleri 1 Ocak 2013 tarihine kadar bu faaliyetleri ayrıştıracak, bu tarihten itibaren söz konusu faaliyetler ayrı tüzel kişilikler altında sürdürülecektir. Bu uygulama için Elektrik Piyasası ikincil mevzuatında yapılması gerekli değişiklikler ve düzenlemeler EPDK tarafından 2012 yılı içerisinde tamamlanacaktır.

4. ÖZELLEŞTİRME

Rekabetçi bir sektör yapısının oluşması, üretim ve dağıtım sektörlerinde verimliliğin artırılması ve bu yolla maliyetlerin düşürülmesi, böylece oluşacak kazanımların nihai tüketiciye yansıtılması temel hedef olup, özelleştirmelerde gelir odaklı bir yaklaşım sergilenmeyecektir.

Zaruri işletme ve bakım faaliyetleri ile zaruri yatırımlar, özelleştirme sürecinden bağımsız olarak aksatılmaksızın sürdürülecektir.

4.1. DAĞITIM ÖZELLEŞTİRMESİ

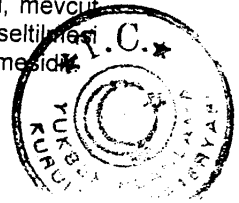
17.3.2004 tarih ve 2004/3 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile çıkartılan "Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Strateji Belgesi" ile belirlenen hedeflerdeki yapısal değişiklikler tamamlanmış olup, dağıtım özelleştirmesi için tespit edilmiş esaslar çerçevesinde özelleştirme işlemlerinin 2010 yılı sonuna kadar büyük ölçüde tamamlanması hedeflenmektedir.

3096 sayılı Kanuna göre imzalanmış olan ve 4628 sayılı Kanunda "mevcut sözleşmeler" kapsamına giren sözleşmelere ilişkin dağıtım bölgeleri, 4628 sayılı Kanun çerçevesinde sözleşme tadili yapılması halinde sözleşme taraflarına devredilecektir. Bu bölgelerde, TEDAŞ bünyesinde kurulmuş olan ve TEDAŞ ile İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi imzalamış olan 4046 sayılı Kanun kapsamındaki şirketler, söz konusu bölgeleri devir tarihine kadar işletmeye devam edecekler, mevcut yapılarını tasfiye edilinceye kadar koruyacaklardır.

Elektrik piyasasında faaliyet gösteren kamu şirketlerinin özel üretim ve dağıtım şirketlerindeki hisseleri özelleştirilecektir.

4.2. ÜRETİM TESİSLERİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ

Üretim tesislerinin özelleştirmesindeki amaçlar; elektrik üretim kapasitesinin geliştirilmesi, mevcut üretim tesislerinin emre amadeliğinin artırılması ve kapasite kullanım faktörlerinin yükseltilmesi ve sektördeki rekabetin artırılması için, özel sektör kaynaklarının harekete geçirilmesidir.

Özelleştirme yöntemi belirlenirken mevcut santrallerin ihtiyaç duyduğu rehabilitasyonların yapılması ve yakıt kaynaklarının yeterli olduğu tesislerde ilave yatırımlarla santral kurulu güçlerinin artırılması hususları göz önünde bulundurulacaktır.

Özelleştirilecek üretim tesislerinin belirlenmesinde ve portföyler halinde gruplandırılmasında piyasada hakim güç oluşturulmaması ve rekabetin sağlanması temel kriterler olarak alınacaktır.

Mevcut üretim portföy grupları tekrar değerlendirilerek kesinleştirilecektir.

Rehabilitasyon ihtiyacı olan ve rezervleri yeni ünite(ler) ilave edilmesine yeterli olan linyit santralleri ilave ünite yapılması şartıyla herhangi bir portföye dahil edilmeden ayrıca özelleştirilebilecektir.

Üretim tesislerinin özelleştirilmesi konusunda uygulanacak yöntem (varlık satışı, İşletme Hakkı Devri, hisse satışı, satılacak hisse oranı vb.) ile portföy gruplarının statüsü ETKB görüşleri alınarak Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) tarafından belirlenecektir.

ÖİB tarafından ihtiyaç duyulacak bilgi ve belgeler, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca en kısa sürede sağlanacak ve ÖİB tarafından gerçekleştirilmesi istenen işlemler ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından en kısa sürede gerçekleştirilecektir.

Üretim tesislerinin özelleştirilmesi işlemlerine 2009 yılı içerisinde başlanması hedeflenmektedir.

5. ARZ GÜVENLİĞİ

5.1. ARZ GÜVENLİĞİNİN İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Kısa, orta ve uzun dönemli arz güvenliği, 5784 sayılı Kanunla 4628 sayılı Kanuna eklenen "Arz Güvenliği" başlıklı Ek 3 üncü madde kapsamında sürekli olarak izlenecek, değerlendirilecek ve gerekli görülen tedbirler alınacaktır. Bu değerlendirmede temel yaklaşım; arz-talep dengesinin yeterli yedekle sağlanması, kaynak çeşitliliği, dışa bağımlılık, çevresel etkiler ve piyasalarda oluşan fiyatlar açısından sektörün belirlenen hedeflere uygun olarak gelişmesi ve hedeflerden sapma halinde ise, piyasanın yönlendirilmesini sağlayacak tedbirlerin alınmasıdır.

Enerji politikalarının belirlenmesi ve piyasa katılımcılarının uzun vadeli değerlendirme yapmalarına yardımcı olmak amacıyla, uzun dönemli talep projeksiyonları hazırlanacak ve bu talebi karşılayacak üretim kompozisyonuna ve kapasite ihtiyaçlarına ilişkin projeksiyon ETKB tarafından yayımlanacaktır.

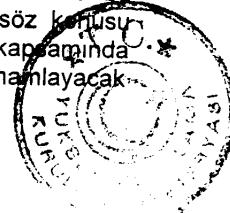
5.2. GEÇİCİ ÖNLEMLER

5.2.1 TETAŞ'IN İKİLİ ANLAŞMALARLA ENERJİ ALIMI

TETAŞ tarafından, 5784 sayılı Kanunla 4628 sayılı Kanuna eklenen Geçici 14'üncü madde hükümlerine uygun olarak gerek görülmesi halinde ikili anlaşmalar yapmak suretiyle piyasadan satın alınacak elektrik enerjisi TETAŞ ile dağıtım şirketleri arasında yapılmış bulunan Geçiş Dönemi Sözleşmelerindeki miktarlara, şirketlerin toplam tüketimleri paylarında ilave edilmek suretiyle satılacaktır.

5.2.2. İNŞA HALİNDEKİ KAMU YATIRIMLARININ HIZLANDIRILMASI

EK'te listesi verilen DSİ hidroelektrik santral yatırımlarının belirlenen tarihlerde tamamlanmaları için ihtiyaç duyulan ödenekler verilecek, bu projeler için tahsis edilen ödeneklerin söz konusu projelerin tamamlanması için harcanması konusunda gerekli tedbirler DSİ tarafından alınacak ve bu ödenekler kesinlikle başka projelere aktarılmayacaktır. DSİ Genel Müdürlüğü'nün söz konusu projeler için tahsis edilen ödenekleri ne oranda harcadığı da yıl sonu gerçekleştirmeler kapsamında izlenecek ve kontrol edilecektir. DSİ, söz konusu yatırımları öngörülen sürede tamamlayacaktır.

tedbirleri alacak ve böylece yatırımın başlangıcında öngörülen maliyetlerinin proje süresince artmasını önleyecektir. Ayrıca EÜAŞ uhdesinde bulunan bazı santrallerin rehabilitasyon programlarının zamanında tamamlanması için gerekli ödenek ayrılacaktır.

5.3. İLETİM SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ

5.3.1 TEİAŞ'IN KURUMSAL KAPASİTESİNİN ARTIRILMASI

Piyasa İşleticisinin ayrı bir tüzel kişilik halinde yeniden yapılanması hedeflenmiş olup, bu yapılanma sağlanıncaya kadar Sistem İşleticisi, Piyasa İşleticisi ve aynı zamanda iletim sisteminin sahibi ve işletmecisi olan TEİAŞ'ın, piyasanın gelişimi ve arz güvenliğinin sağlanması bağlamında çok önemli olan işlevlerini yerine getirmek üzere idari ve mali yapısının güçlü olması sağlanacaktır. Bunun için yeterli düzeyde teknik personel alımı ve emekli olan personelin ikamesi konusunda, TEİAŞ'a destek sağlanacaktır. Bu hedefe ulaşmak üzere gerekirse yasal düzenlemeler yapılacaktır.

5.3.2 İLETİM ŞEBEKESİNİN GELİŞTİRİLMESİ

İletim altyapısının yeterliliği, elektrik arz güvenliğinin sağlanması ve iyi işleyen bir elektrik piyasasının oluşması için en önemli faktörlerden biridir. Bu bağlamda, yapılmakta ve yapılacak olan yeni üretim yatırımlarının şebekeye bağlanabilmesi için, TEİAŞ tarafından yapılacak iletim planlaması doğrultusunda, gerekli bütçe ödenekleri öncelikli olarak sağlanacaktır. Sistem kayıplarını azaltmak ve sistem güvenilirliğini artırmak amacıyla iletim tarifelendirilmesi, doğal kaynaklara dayalı üretim tesisleri hariç olmak üzere bölgesel arz-talep dengeleri dikkate alınarak yapılacak; üretimin tüketimin yoğun olduğu bölgelerde artmasını temin etmek üzere, iletim tarifeleri üretim ihtiyacı olan bölgelerde kurulacak santraller için özendirici olacaktır.

6. RÜZGAR SANTRALLERİNİN LİSANSLANMASI VE SİSTEME BAĞLANMASI

5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu ve rüzgar santral başvuruları hakkında verilecek görüşün esaslarını içeren yönetmelik gereğince, Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü (EİE) tarafından verilecek görüşü takiben, EPDK tarafından yapılacak değerlendirme kriterleri ile lisanslamaya ilişkin yol haritası EPDK tarafından ilan edilecektir.

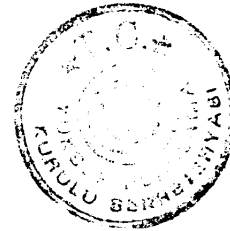
EİE görüşü ve EPDK tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, aynı trafo merkezine bağlanabilecek santral başvurularının trafo merkezi kapasitesini aşması ya da aynı alan için birden fazla başvuru olması durumunda, TEİAŞ tarafından yapılacak yarışma usul ve esaslarına ilişkin yönetmelik 30 Haziran 2009 tarihine kadar yayınlanacaktır.

Artan rüzgar santrali kapasitesinin sistem işletmesi açısından sorun yaratmaması ve bu santrallerin elektrik şebekesine bağlanmasının önündeki kısıtların kaldırılması amacıyla, TEİAŞ tarafından mevcut yük tevzi merkezlerine ilave edilmesi gereken yazılım ve donanımlar 2010 yılı sonuna kadar temin ve tesis edilecektir.

7. KOMŞU ÜLKELERLE ENTERKONNEKSİYONLAR, AVRUPA İLETİM ŞEBEKESİNE (UCTE) BAĞLANTI VE İTHALAT/ İHRACAT

Elektrik ithalat ve ihracat potansiyelini artırmak üzere, komşu ülkelerle uluslararası iletim bağlantıları geliştirilecek ve kapasitelerin artırılması sağlanacaktır.

Bu bağlamda yapılacak çalışmalarda aşağıdaki ilkelere uyulacaktır:

- Öncelik ve temel amaç, elektrik iletim şebekemizin Avrupa iletim şebekesi (UCTE) ile senkron-paralel çalışmasını temin etmektir. Bu nedenle, UCTE ile başlatılmış olan çalışmaların hızla tamamlanması ve bağlantının yapılabilmesi için iletim ve üretim sisteminde yapılması gerekli olan değişiklik ve iyileştirmeler bitirilerek, 2009 yılı sonuna kadar UCTE sistemi ile paralel çalışmanın sağlanması hedeflenecektir. Bu konuda TEİAŞ ve EÜAŞ tarafından yapılacak yatırımlar için gerekli ödenek sağlanacaktır.
- Bu hedef gerçekleştiğinde, Avrupa ile oluşturulmuş olan ortak iletim şebekesi vasıtasıyla yapılacak sınır ötesi ticaret, AB sınır ötesi ticaret direktifi ve iç mevzuat çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda, oluşması muhtemel bölgesel piyasalara katılım sağlanabilecek ya da bölgesel piyasa oluşturmak konusunda çalışmalar yürütülebilecektir.
- Diğer ülkelerle yapılacak bağlantılar, Avrupa elektrik şebekesine bağlantı ve UCTE üyesi olmamızın gerektirdiği koşullara uygun olacaktır.
- Bu bağlamda:
 - UCTE üyesi olmayan ülkelerle iletim bağlantılarında esas olarak doğru akım (DC) bağlantı yöntemi uygulanacaktır. Bu nedenle, mevcut ve yeni yapılacak bağlantılar için TEİAŞ ve komşu ülke iletim şebekesi işleticisi olan kuruluşlar arasında yapılacak anlaşmalarda, gerekli AC-DC / DC-AC dönüştürücü tesislerin yapılması şartı bulunacaktır.
 - Ülke sınırları içerisinde yapılacak olan iletim tesisleri ve DC-AC dönüştürücü tesisleri TEİAŞ tarafından yapılarak ithalat/ihracat yapacak tüzel kişilere mevzuat doğrultusunda kullanılacaktır.
- DC bağlantının tesis edilmesine kadar:
 - Ünite yönlendirilmesi yoluyla ithalat ve/veya ihracat yapılabilecektir.
 - Ülke dışında oluşturulacak izole bölgelere ihracat yapılabilecektir,
 - 5784 sayılı Kanunla 4628 sayılı Kanuna eklenen Geçici 13 üncü madde hükümleri doğrultusunda, ülke içerisinde oluşturulacak izole bölge besleme yöntemiyle de elektrik enerjisi ithal edilebilecektir. Söz konusu maddede belirtilen süre, arz güvenliğinin sağlanması için gerek duyulması halinde EPDK kararıyla uzatılabilir.
 - Ancak, ünite yönlendirilmesi veya izole bölge yöntemiyle yapılacak ithalatın, elektrik sisteminin kalitesi ve güvenliğine olumsuz etki yapmaması ve ithal edilen enerjinin kalitesinin ilgili mevzuata uygun olması şarttır.

8. KAYNAK KULLANIM HEDEFLERİ

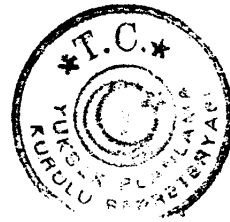
8.1. GENEL ESASLAR

Elektrik enerjisi üretiminde yerli kaynakların payının artırılması öncelikli hedefdir. Bu doğrultuda, yerli kaynakların kullanılmasını teşvik etmeye üzere piyasayı yönlendirici tedbirler alınacaktır.

5784 sayılı Kanunla 4628 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde 3 hükümleri doğrultusunda ETKB tarafından arz güvenliği konusunda Bakanlar Kurulu'na sunulacak raporda, yukarıdaki genel hedefe ulaşmak üzere aşağıda kaynaklar bazında tadat edilen hedeflere ulaşılması ve bu hedeflerin üzerine çıkılması için gerekli tedbirler önerilecektir. Teknolojideki, piyasadaki, kaynak potansiyelindeki ve talep projeksiyonlarındaki gelişmeler dikkate alınarak hedeflerde değişiklik yapılabilecektir.

8.2. YERLİ LİNYİT VE TAŞKÖMÜRÜ

Bilinen linyit kaynakları ve taşkömürü kaynakları 2023 yılına kadar elektrik enerjisi üretimi amacıyla değerlendirilmiş olacaktır. Bu amaçla elektrik üretimine uygun yerli linyit ve taşkömürü sahalarının, elektrik üretimi amaçlı projelerle değerlendirilmesi uygulaması sürdürülecektir.

8.3. NÜKLEER ENERJİ

Elektrik üretiminde nükleer santrallerin kullanılması konusunda başlatılan çalışmalara devam edilecektir. Bu santrallerin elektrik enerjisi üretimi içerisindeki payının 2020 yılına kadar en az %5 seviyesine ulaşması ve uzun dönemde daha da artırılması hedeflenmektedir.

8.4. YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNDEKİ PAYI

Temel hedef yenilenebilir kaynakların elektrik enerjisi üretimi içerisindeki payının 2023 yılında en az %30 düzeyinde olmasının sağlanmasıdır. Teknolojideki, piyasadaki ve kaynak potansiyelindeki gelişmeler dikkate alınarak bu hedefte değişiklik yapılabilecektir. Bu bağlamda, yapılacak uzun dönemli çalışmalarda aşağıdaki hedefler dikkate alınacaktır.

- **HİDROELEKTRİK**

2023 yılına kadar teknik ve ekonomik olarak değerlendirilebilecek hidroelektrik potansiyelimizin tamamının elektrik enerjisi üretiminde kullanılması sağlanacaktır.

- **RÜZGAR**

Rüzgar enerjisi kurulu gücünün 2023 yılına kadar 20.000 MW'a çıkarılması hedeflenmektedir.

- **JEOTERMAL**

Elektrik enerjisi üretimi için uygun olduğu bu aşamada belirlenmiş olan 600 MW'lık jeotermal potansiyelimizin tümünün 2023 yılına kadar işletmeye girmesi sağlanacaktır.

- **GÜNEŞ**

Hedef, güneş enerjisinin elektrik üretimi için de kullanılması uygulamasını yaygınlaştırmak, ülke potansiyelinin azami ölçüde değerlendirilmesini sağlamaktır. Güneş enerjisinin elektrik üretiminde kullanılması konusunda teknolojik gelişmeler yakından takip edilecek ve uygulanacaktır. Güneş enerjisinden elektrik enerjisi elde edilmesini özendirme üzere 2009 yılı içerisinde 5346 sayılı Kanunda gerekli değişiklikler yapılacaktır.

- **DiĞER YENİLENEBİLİR KAYNAKLAR**

Üretim planlamaları, teknolojik gelişmelere ve mevzuat düzenlemelerine bağlı olarak diğer yenilenebilir enerji kullanım potansiyelindeki gelişmeler dikkate alınarak hazırlanacak, bu kaynakların kullanımının artması halinde, başta ithal kaynaklar olmak üzere fosil yakıtların payı azaltılacaktır.

8.5. DOĞAL GAZ

Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı için alınacak tedbirler sonucunda, elektrik üretiminde doğal gazın payının %30'un altına düşürülmesi hedeflenecektir.

8.6. İTHALKÖMÜR

Elektrik enerjisi ihtiyacının karşılanmasında yerli ve yenilenebilir kaynaklar öncelikli olup, bu kaynakların kullanımı konusundaki gelişmeler ve arz güvenliği dikkate alınarak kaliteli ithal kömüre dayalı santrallerden de yararlanılacaktır.

9. VERİMLİLİK VE TASARRUF

Enerji arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılıktan kaynaklı risklerin azaltılması, iklim değişikliği ile mücadelenin etkinliğinin artırılması ve çevrenin korunması hedefleri çerçevesinde, enerji

Üretimden kullanımına kadar olan süreçte verimliliğin artırılması, israfın önlenmesi ve enerji yoğunluğunun gerek sektörler bazında gerekse de makro düzeyde azaltılması önem arz etmektedir.

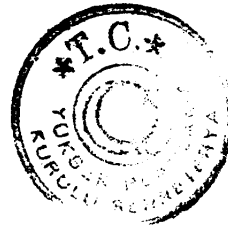
Bu bağlamda, sosyal ve ekonomik gelişme hedeflerini etkilemeden elektrik enerjisi tüketiminde verimliliği sağlayacak tedbirler uygulanacaktır.

Elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımında teknik kayıpların asgariye indirilmesi ve dağıtımda kaçak kullanımın engellenmesi sağlanacaktır.

5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu çerçevesinde elektrik enerjisinin etkin kullanılması, elektrik enerjisi israfının önlenmesi, elektrik enerjisi maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi ve çevresel etkilerin azaltılması sağlanacaktır.

Elektrik motorlarının, klimaların, elektrikli ev aletlerinin ve ampullerin sınıflandırılmasına ve asgarî verimlerinin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenecek ve asgarî sınırları sağlamayanların satışına izin verilmemesine yönelik düzenleme yapılacaktır.

Elektrik enerjisi üretim tesisleri ile iletim ve dağıtım şebekelerinde enerji verimliliğinin artırılmasına, talep tarafı yönetimine, açık alan aydınlatmasına, yüksek verimli kojenerasyon uygulamalarının yaygınlaştırılmasına ilişkin düzenlemeler ETKB tarafından yapılacaktır.

İNŞA HALİNDEKİ DSI SANTRALLERİ

- AKKÖPRÜ
- ALPASLAN
- ATASU
- BOĞAZKÖY
- ÇİNE
- DERİNER
- ERMENEK
- ILISU
- KIĞI
- KILAVUZLU
- KIRAZLIKÖPRÜ
- MANYAS
- SÜREYYABEY
- TOPÇAM

